

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1995, 21, 323

Välja kuulutanud
Vabariigi President
28.02.1995 otsus nr 498

Sotsiaalhoolekande seadus

Vastu võetud 08.02.1995

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Seadus sätestab sotsiaalhoolekande organisatsioonilised, majanduslikud ja õiguslikud alused ning reguleerib sotsiaalhoolekandes tekkivaid suhteid.

§ 2. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) sotsiaalhoolekanne – sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abiosutamise või määramisega seotud toimingute süsteem;
- 2) toimetulek – isiku või perekonna füüsiline või psühhosotsiaalne võimeigapäevases elus toime tulla;
- 3) sotsiaalteenus – isiku või perekonna toimetulekut soodustavmitterahaline toetus;
- 4) sotsiaaltoetus – isiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antavrahaline toetus;
- 5) muu abi – sotsiaalse keskkonna parandamisele ja sotsiaalse turvalisusesuurendamisele suunatud tegevus, mis ei ole sotsiaalteenus;
- 6) sotsiaalkorter – munitsipaalomandis olev eluruum sotsiaalteenustvajavale isikule;
- 7) sotsiaalregister – ühesuguseid mõisteid ja ühtseid klassifikaatoreidkasutatav andmekogum sotsiaalteenust, sotsiaaltoetust või muud abi taotlejateisikute kohta;
- 8) kohalik sotsiaalregister – valla- või linnavalitsuses peetavsotsiaalregister;
- 9) riiklik sotsiaalregister – üleriigiline hajutatud register valla- või linnavalitsuses peetavatest sotsiaalregistritest;
- 10) hoolekandetöötaja – sotsiaalhoolekandes töötav vastavaettevalmistusega isik;
- 11) sotsiaaltöötaja – vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik.

§ 3. Sotsiaalhoolekande põhimõtted ja ülesanded

(1) Sotsiaalhoolekande põhimõteteks on:

- 1) inimõiguste järgimine;
- 2) isiku vastutus enda ja oma perekonnaliikmete toimetuleku eest;
- 3) abi andmise kohustus, kui isiku ja perekonna võimalused toimetulekukei ole piisavad;
- 4) isiku ja perekonna toimetuleku soodustamine.

(2) Sotsiaalhoolekande ülesanneteks on isikule või perekonnaletimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abiosutamine ja sotsiaalsete erivajadustega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine.

§ 4. Sotsiaalhoolekande subjekt

(1) Sotsiaalteenuseid, sotsiaaltoetusi ja muud abi on õigus saada Eesti Vabariigi jurisdiktsiooni all oleva territooriumi alalisel elanikul, kui välislepinguga ei ole sätestatud teisiti. Alaliseks elanikuks on Eestis elav Eesti kodanik või Eestis elav välismaalane, kellel on alaline elamisluba.

(2) Enne 1990. aasta 1. juulit Eestisse asunud ja endise Eesti NSV alalise sissekirjutuse alusel Eestis viibival välismaalasel on õigussaada sotsiaalteenuseid, sotsiaaltoetusi ja muud abi Eestis viibimisejuriidilise aluse tähtaja lõppemiseni.

(3) Pärast 1991. aasta 20. augustit Eestisse elama asunudeesti rahvusest välisriigi kodanikul või kodakondsuseta isikul, tema abikaasalja lapsel on õigus saada sotsiaalteenuseid, sotsiaaltoetusi ja muud abi nagu Eesti alalisel elanikul.

(4) Eestis viibiv tähtjalise elamisloaga välismaalane on käesolevaseaduse subjektiks vastavalt välislepingule.

2. peatükk **SOTSIAALHOOLEKANDE KORRALDUS**

§ 5. Sotsiaalhoolekande korraldamine

- (1) Sotsiaalhoolekannet korraldavad Sotsiaalministeerium, maavalitsused ja kohalikud omavalitsused.
- (2) Riiklikku sotsiaalhoolekannet korraldab Sotsiaalministeeriumaavalitsuste kaudu.
- (3) Maakonnas korraldab riiklikku sotsiaalhoolekannet maavalitsusesotsiaal- ja tervishoiuosakond.
- (4) Omavalitsuse sotsiaalhoolekannet korraldab valla- või linnavalitsus.
- (5) Vabatahtlikult sotsiaalhoolekandes osalevad juriidilised ja füüsilised isikud osutavad sotsiaalteenuseid ja annavad muud abi Vabariigi Valitsuse, Sotsiaalministeeriumi, maavanema või kohaliku omavalitsusorganiga sõlmitud lepingu või valla- või linnavalitsuse poolt antud tegevusloa ja Sotsiaalministeeriumi poolt antud riikliku tegevuslitsentsi alusel.

§ 6. Sotsiaalministeeriumi ülesanded sotsiaalhoolekande juhtimisel ja korraldamisel

Sotsiaalministeeriumi ülesanded sotsiaalhoolekande juhtimisel ja korraldamisel on:

- 1) riigi sotsiaalhoolekandepoliitika väljatöötamine;
- 2) sotsiaalhoolekannet reguleerivate seaduste ja muude õigusaktide eelnõude väljatöötamine;
- 3) sotsiaalhoolekande riiklike programmide ja projektide väljatöötamine ning nende koordineerimine ja korraldamine;
- 4) hoolekandetöötajate koolitusstandardi määramine, koolituse korraldamises osalemine ja töötajate atesteerimise korraldamine;
- 5) riigi invakutseõppeasutuste haldamine;
- 6) proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite tootmise ja hankimise organiseerimine ning vastava nõudluse väljaselgitamine;
- 7) sotsiaalhoolekandevalise informatsiooni kogumine, analüüsimine ja teabe edastamine riigi elanikkonnale;
- 8) riikliku sotsiaalregistri korraldamine ja riigi sotsiaalstatistikapidamine;
- 9) kohalikele omavalitsustele sotsiaalhoolekandeks täiendavate rahaliste vahendite taotlemine;
- 10) eestkostetasutuste tööd reguleerivate õigusaktide eelnõude väljatöötamine;
- 11) lapsendamise korraldamine välisriikidest ja välisriikidesse ning vastava registri pidamine;
- 12) sotsiaalhoolekandetasutuste ja hoolekandetöötajate litsentsimine;
- 13) muude seaduste ja õigusaktidega temale pandud sotsiaalhoolekandevaliste ülesannete täitmine.

§ 7. Maavalitsuse ülesanded sotsiaalhoolekande korraldamisel

(1) Maavalitsuse ülesandeks sotsiaalhoolekande korraldamisel onkoostöös kohalike omavalitsusorganite ning teiste juriidiliste ja füüsiliste isikutega oma pädevuse piires:

- 1) maakonna sotsiaalhoolekandepoliitika väljatöötamine;
- 2) sotsiaalhoolekande programmide ja projektide väljatöötamine, nende koordineerimine ja korraldamine maakonnas;
- 3) maakonna hoolekandetöötajate koolituse korraldamine;
- 4) maakonnas asuvate riigi sotsiaalhoolekandetasutuste haldamine;
- 5) proteeside, ortopeediliste ja muude abivahenditega varustamine maakonnas;
- 6) maakonna sotsiaalhoolekandevalise informatsiooni kogumine ja analüüsimine ning teabe edastamine valla- ja linnavalitsustele ning elanikkonnale;
- 7) kohalikest sotsiaalregistritest laekuva informatsiooni analüüsimine ning edastamine Sotsiaalministeeriumile;
- 8) maakonna eestkostetasutuste töö korraldamine;
- 9) lapsendamise korraldamine ning vastava registri pidamine;
- 10) muude seaduste ja õigusaktidega temale pandud sotsiaalhoolekandevaliste ülesannete täitmine.

(2) Maavanem või tema volitatud isik teostab järelevalvet maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste ja muu abi kvaliteedi ning riigi poolt sotsiaalhoolekandeks eraldatud sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle.

§ 8. Kohaliku omavalitsusüksuse ülesanded sotsiaalhoolekandekorraldamisel

Kohaliku omavalitsusüksuse ülesanded sotsiaalhoolekande korraldamisel on:

- 1) kohaliku sotsiaalhoolekande arengukava väljatöötamine valla või linna arengukava osana;
- 2) sotsiaalteenuste ja muu abi andmise korraldamine ning sotsiaaltoetustemääramine ja maksmine;
- 3) kohaliku sotsiaalregistri moodustamine ja pidamine ning sotsiaalregistrist laekuva informatsiooni edastamine Sotsiaalministeeriumi poolt kehtestatud korras;
- 4) eestkostetasutuste töö korraldamine.

§ 9. Sotsiaalhoolekandega hõlmatus

(1) Vallas või linnas elavale isikule on kohustatud sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmist korraldama elukohajärgne valla- või linnavalitsus.

(2) Väljaspool oma elukohta viibivale isikule korraldab sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmist valla- või linnavalitsus, kelle halduspiirkonnas ta viibib, kooskõlastatult isiku elukoha valla- või linnavalitsusega.

(3) Isikule, kelle elukohta ei saa kindlaks määrata, ja välismaalasele, kes ei ole sotsiaalhoolekande subjekt vastavalt käesoleva seaduse § 41.–3. lõikes sätestatule, kuid kellele käesolev seadus laieneb välislepinguga ettenähtud korras ja ulatuses, korraldab sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmist see valla- või linnavalitsus, kelle halduspiirkonnas ta abi vajamise ajal asub.

(4) Kinnipidamiskohast vabanenud isikule on sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmise korraldajaks valla- või linnavalitsus, kelle halduspiirkonnas isik viimati elas, või kui tema perekonnaliikmed vahetasid elukohta, siis nende juurde elama asumisel perekonnaliikmete elukohajärgne valla- või linnavalitsus.

3. peatükk SOTSIAALTEENUSED

§ 10. Sotsiaalteenused

Sotsiaalteenused on:

- 1) sotsiaalnõustamine;
- 2) proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite andmine;
- 3) koduteenused;
- 4) eluasemeteenused;
- 5) hooldamine perekonnas;
- 6) hooldamine ja rehabilitatsioon hoolekandeesutuses;
- 7) toimetulekuks vajalikud muud sotsiaalteenused.

§ 11. Sotsiaalnõustamine

(1) Sotsiaalnõustamine on isikule vajaliku teabe andmine sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest ning abistamine konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetulekusoodustamiseks.

(2) Sotsiaalnõustajaks on selleks tööks eriettevalmistuse saanud hoolekandetöötaja.

(3) Vallas või linnas korraldab sotsiaalnõustamist vastav valla- või linnavalitsus.

§ 12. Proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite andmine

(1) Haiguse, kõrge ea või puude tõttu proteesi, ortopeedilist ja muud abivahendit vajaval isikul on õigus saada vastav abivahend.

(2) Sotsiaalteenusena antavate proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite loetelu ning nende saamise tingimused ja korrakehtestab Sotsiaalministeerium.

§ 13. Koduteenused

(1) Koduteenused on isikule kodustes tingimustes osutatavad teenused, mis aitavad tal harjumuspärasel keskkonnas toime tulla.

(2) Koduteenuste loetelu ning nende osutamise tingimused ja korrakehtestavad kohalikud omavalitsusorganid.

§ 14. Eluasemeteenused

(1) Kohalikud omavalitsusorganid on kohustatud andma eluaseme isikule või perekonnale, kes ise ei ole suutelised ja võimelised seda endale või omaperekonnale tagama, luues vajadusel võimaluse sotsiaalkorteri üürimiseks või varjupaiga kasutamiseks. Sotsiaalkorteri andmise ja kasutamise korra kehtestab valla- või linnavolikogu Eesti Vabariigi elamuseaduse (RT 1992, 17, 254; RT I1994, 28, 426; 40,653) § 8 2. lõike kohaselt.

(2) Isikuid, kellel on raskusi eluruumis liikumise, endaga toimetuleku või suhtlemisega, abistab valla- või linnavalitsus eluruumi kohandamisel võisobivama eluruumi saamisel.

§ 15. Hooldamine perekonnas

(1) Hooldamine perekonnas on isiku hooldamine sobivas perekonnas, kelle liikmete hulka ta ei kuulu.

(2) Hooldamine perekonnas toimub valla- või linnavalitsuse jahooldamisele võtja vahel sõlmitud kirjaliku lepingu alusel.

§ 16. Hooldamine ja rehabilitatsioon hoolekandeesutuses

(1) Hoolekandeesutus on päevaselt või ööpäevaselt tegutsev asutus, kusviibivatele isikutele tagatakse nende eale ja seisundile vastav hooldamine, sealhulgas ravimine, põetamine, rehabilitatsioon, kasvatamine ja arendamine.

(2) Päevane hoolekandeesutus on asutus, kus viibivate isikute päevasehooldamisega toetatakse nende isikute või perekonnaliikmete iseseisvattoimetulekut.

(3) Ööpäevane hoolekandeesutus on asutus, kus viibivad isikud, keserivajaduste või sotsiaalse olukorra tõttu ei ole suutelised iseseisvalt elama ning kui nende toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste võimuu abi osutamisega.

§ 17. Hoolekandeesutuste kuuluvus ja juhtimine

(1) Hoolekandeesutused on riigi või kohaliku omavalitsusüksuse asutused või muud avalik-õiguslikud või eraõiguslikud juriidilised isikud või nendeasutused.

(2) Riigi hoolekandeesutusteks võivad olla koolkodud, sotsiaalserehabilitatsiooni keskused ja erihooldekodud.

(3) Hoolekandeesutuste põhimäärused kinnitab Sotsiaalministeerium.

(4) Hoolekandeesutuse põhikirja kinnitab tema asutaja või omanik.

(5) Hoolekandeesutuse kõrgeimaks organiks on asutuse omaniku pooltmoodustatud hoolekogu.

§ 18. Hoolekandeesutuste liigid

(1) Hoolekandeesutused on:

- 1) päevakeskus – päevast hooldamist osutav asutus;
- 2) tugikodu – kodus elavatele puuetega isikutele päevast või perioodilistööpäevast hooldamist osutav asutus;
- 3) varjupaik – isikutele ajutist ööpäevast abi ja tuge ning kaitset pakkuvasutus;
- 4) lastekodu – orbudele ja vanemliku hoolitsuseta jäänud lasteleasenduskoduks loodud asutus;
- 5) noortekodu – lastekodust, hälvikute erikoolist, koolkodust pärit või vanematehoolitsuseta jäänud üle 15-aastastele noortele elamiseks ja rehabilitatsiooniks loodud asutus;
- 6) üldhooldekodu – vanuritele ja puuetega isikutele elamiseks, hooldamiseks ja rehabilitatsiooniks loodud asutus;
- 7) koolkodu – puuetega kooliealistele lastele elamiseks, hooldamiseks, arendamiseks ja õpetamiseks loodud asutus;
- 8) sotsiaalse rehabilitatsiooni keskus – erivajadustega isikuteleaktiivseks rehabiliteerimiseks loodud asutus;
- 9) erihooldekodu – vaimuhaigetele ja raskete vaimsete puuetega isikutele elamiseks, nende hooldamiseks ja rehabilitatsiooniks loodud asutus.

(2) Ööpäevased hoolekandeesutused on üldjuhul eraldi lastele, vanuritele, vaimuhaigetele, vaimsete puuetega täiskasvanutele ja teistesotsiaalselt mittetoimetulevatele isikutele.

(3) Vajadusel võib valla- või linnavolikogu luua segatüüpi ööpäevaseidhoolekandeesutusi, kus erinevat hooldamist vajavatele isikutele on ette nähtuderaldi osakonnad.

§ 19. Isiku nõusolekuta hooldamine

(1) Isik paigutatakse hoolekandeesutusse tema enda või tema seaduslikuesindaja nõusolekuta kohtuotsuse alusel järgmiste asjaolude üheaegsesinimisel:

- 1) isik on vaimuhaige või alkohoolik või narkomaan;
- 2) hoolekandeesutusse paigutamata jätmise korral on ta endale või teisteleohtlik;
- 3) varasemate abinõude rakendamine ei ole osutunud küllaldaseks võimuudeabinõude kasutamine ei ole võimalik.

(2) Taotlus isiku nõusolekuta hoolekandeesutusse paigutamiseksesitatakse kohtule koos taotlusega isiku teovõime piiramiseks või teovõimetukstunnistamiseks.

(3) Kohtuotsuse alusel võib isiku paigutada hoolekandeesutusse kuniüheks aastaks. Kui nimetatud tähtaja möödumisel ei ole ära langenud käesolevaparagrahvi 1. lõikes loetletud asjaolud, mis tingisid isiku nõusolekuta hoolekandeesutusse paigutamise, võib kohus eestkosteasutuse vastava taotlusealusel teha otsuse isiku hoolekandeesutuses hooldamise tähtaja pikendamisekohta ühe aasta kaupa.

(4) Isiku nõusolekuta hoolekandeesutuses hooldamine lõpetatakse, kui onära langenud mõni käesoleva paragrahvi 1. lõikes loetletud asjaoludest. Isiku nõusolekuta hoolekandeesutuses hooldamise lõpetamisel esitatakse kohtuletaotlus isiku teovõime taastamise küsimuse läbivaatamiseks.

(5) Hoolekandeesutuse juhataja teatab isiku nõusolekutahoolekandeesutuses hooldamise lõpetamisest otsuse teinud kohtule ja isikuelukohajärgsele valla- või linnavalitsusele.

§ 20. Hoolekandeesutuses viibiva isiku õiguste piiramine

(1) Hoolekandeesutus tagab seal viibivate isikute eraelu puutumatuset, välja arvatud järgmised erandid:
1) hoolekandeesutuses viibiva isiku valduses ei tohi olla narkootilisi aineid, nende kasutamisega seotud vahendeid või muid elu ja tervist ohustavaid aineid või vahendeid. Nimetatud ainete ja vahendite avastamisel on hoolekandeesutuse töötaja kohustatud need isiku valdusest ära võtma;
2) teabe korral, et hoolekandeesutuses viibiva isiku valduses on võitemale adresseeritud posti- või muu saadeti sisaldab käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 1 loetletud aineid või vahendeid, tuleb isikhoolekandeesutuse juhataja loal läbi otsida või temale adresseeritud posti- võimuu saadeti läbi vaadata;
3) õigust vabalt liikuda võib hoolekandeesutuse juhataja või tema asendaja otsuse alusel piirata vaid sel määral, kui see on vajalik isiku järelevalvetuse ärahoidmiseks ning teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks;
4) hoolekandeesutuses viibiv isik võidakse hoolekandeesutuse juhataja võitema asendaja otsuse alusel eraldada teistest asutuses viibivatest isikutest, kui ta on endale või teistele ohtlik, kuid mitte kauemaks kui 24 tunniks. Eraldatud isik peab olema hoolekandeesutuse töötajate pideva järelevalve all.

(2) Käesolevas paragrahvis ettenähtud piirangute rakendamise korrakehtestab Sotsiaalministeerium.

§ 21. Toimetulekuks vajalikud muud sotsiaalteenused

Valla- või linnavalitsus võib osutada muid sotsiaalteenuseid. Materiaalseabi andmise tingimused ja korra, samuti annetuste arvelevõtmise, nende ülearvestuse pidamise ja jaotamise korra vallas või linnas kehtestab kohalikomavalitsus.

4. peatükk SOTSIAALTOETUSED

§ 22. Toimetulekutoetus

(1) Toimetulekutoetust on õigus saada isikul, kelle kuusissetulek on alla Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud minimaalsetest tarbimiskulutustest lähtuvat toimetulekupiiri.

(2) Toimetulekutoetuse määramise aluseks on toetuse taotlejaga abielus või abielulistes suhetes olevate samas eluruumis elavate isikute, nende ülalpidamisel olevate laste ja vanemate või muude üht või enamat tuluallikatühiselt kasutavate või ühise majapidamisega isikute sissetulek.

(3) Toimetulekutoetust määrab ja maksab valla- või linnavalitsus Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud tingimustel ja korras riigieelarvesselleks sihtotstarbeliselt ettenähtud vahenditest.

§ 23. Täiendavad sotsiaaltoetused

Valla- või linnavalitsus võib määrata ja maksta täiendavaid sotsiaaltoetusijärgmiselt:

- 1) kohaliku omavalitsuse eelarvest – valla- või linnavalitsuse poolt kehtestatud tingimustel ja korras;
- 2) riigieelarvest – Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud tingimustel ja korras;
- 3) muudest allikatest – raha eraldaja poolt esitatud tingimustel.

5. peatükk SOTSIAALSETE ERIVAJADUSTEGA INIMESTE KAITSE

§ 24. Laste hoolekanne

(1) Laste hoolekande korraldamiseks ja laste arenguks soodsa keskkonnakujuundamiseks valla- või linnavalitsus:

- 1) toetab last ja lapsi kasvatavaid isikuid, tehes koostööd perekonnaliikmete ja teiste isikutega ning asjaomaste asutustega;
- 2) töötab välja ja viib ellu lapsi arendavaid ja kaitsvaid sihtprogramme ja projekte;
- 3) vajaduse korral määrab lapsele või last kasvatavale isikule tugiisikuvõi -perekonna;
- 4) korraldab lapse eestkostet;
- 5) aitab korraldada lapsendamist.

(2) Kaasabi osutamiseks lastele, lastega perekondadele ja teistele lapsi kasvatavatele isikutele luuakse maakonna sotsiaal- ja tervishoiuosakonnas ning vastavalt vajadusele valla- ja linnavalitsuses lastekaitseametnikuametikohtad. Valla- või linnavalitsuse juurde moodustatakse vajadusel nõuandvaorganina laste hoolekande komisjon.

§ 25. Lapse eraldamine kodust ja perekonnast

(1) Lapse võib sotsiaalteenuse ja muu abi osutamiseks eraldada kodustja perekonnast ainult järgmiste asjaolude üheaegsel esinemisel:

- 1) puudused lapse hooldamisel ja kasvatamisel ohustavad lapse elu, tervistvõi arengut või kui laps ise oma käitumisega seab ohtu oma elu, tervise või arengu;
- 2) perekonna ja lapse suhtes kasutuselevõetud muud abinõud ei ole osutunud küllaldaseks või nende kasutamine ei ole võimalik;
- 3) lapse eraldamine perekonnast toimub lapse huvides.

(2) Kodust ja perekonnast eraldatud lapse edasise elukoha, hooldamise ja kasvatamise korraldab valla- või linnavalitsus. Lapse vanemal, võõrasvanemal, kasuvanemal või eestkostjal on õigus kaitsta lapse huvidevastavalt perekonnaseaduses (RT I 1994, 75, 1326) sätestatud korrale.

(3) Ühest perekonnast pärit õed ja vennad tuleb jätta kodust ja perekonnast eraldamisel kokku, välja arvatud, kui see on vastuolus lastehuvidega.

(4) Kodust ja perekonnast eraldi paigutatud lapsel on õigus saada teavet oma päritolu, eraldamise põhjuste ja tema tuleviku puudutavate küsimuste kohta.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes toodud asjaolu äralangemisel andatakse laps koju ja perekonda tagasi.

(6) Valla- või linnavalitsus osutab vajadusel abi perekonnale, kellelt laps on ära võetud, et aidata luua eeldusi lapse tagasipöördumiseks perekonda.

(7) Lapse paigutamisel hooldamisele väljapoole kohaliku omavalitsusehalduspiirkonda hoolitseb valla- või linnavalitsus tema sidemete säilimise eestendise kodukohaga, loob lapsele tingimused sinna tagasitulekuks ja aitab kaasatema elluastumisele.

§ 26. Puuetega isikute sotsiaalhoolekanne

Puuetega isikutele teiste inimestega võrdsete võimaluste tagamiseks, nende aktiivseks osalemiseks ühiskonnas ja iseseisvaks toimetulekuks valla- või linnavalitsus:

- 1) loob võimalused puudest tingitud takistuste vähendamiseks või kõrvaldamiseks ravi, rehabilitatsiooni, õpetuse ja tõlketeenustega;
- 2) loob koostöös pädevate riigorganitega võimalused puuetega inimeste konkurentsivõimet tõstvaks kutseõpetuseks;
- 3) sobitab koostöös pädevate riigorganitega töökohti ja loob rakenduskeskusi;
- 4) korraldab invatransporti;
- 5) tagab puuetega inimestele juurdepääsu üldkasutatavatesse hoonetesse;
- 6) määrab vajadusel tugiisiku või isikliku abistaja;
- 7) korraldab eestkostet ning seab hoolduse.

§ 27. Vanurite sotsiaalhoolekanne

(1) Vanurite toimetulekule kaasaaitamiseks neile harjumuspärase keskkonnas ning teiste inimestega võrdväärseks eluks valla- või linnavalitsus:

- 1) loob võimalused odavamaks toitlustamiseks;
- 2) tagab osutatavate teenuste kohta informatsiooni kättesaadavuse ja loob võimalused sotsiaalteenuste kasutamiseks;
- 3) loob võimalused suhtlemiseks ja huvialaseks tegevuseks;
- 4) tagab hoolekandeesutustes elavatele vanuritele turvalisuse, iseseisvuse, nende eraelu austamise ja võimaluse osaleda nende elukeskkonda jätkuvalt puudutavate otsuste tegemisel.

§ 28. Kinnipidamiskohast vabanenute ja teiste sotsiaalabi vajavate isikute sotsiaalhoolekanne

Kinnipidamiskohast vabanenutele ja teistele sotsiaalabi vajavatele isikutele osutatakse vastavalt nende vajadustele käesolevas seaduses ettenähtud sotsiaalteenuseid või antakse sotsiaaltoetusi, samuti osutatakse abi tööleilmisel, määratakse tugiisik, vajadusel luuakse varjupaigad.

6. peatükk ASJAAJAMISE KORD

§ 29. Abi osutamine asjaajamise algatamisel

Isiku pöördumisel valla- või linnavalitsuse poole on viimane kohustatud:

- 1) andma teavet asjaajamise kohta;
- 2) vajadusel suunama pädeva ametiasutuse või -isiku poole;
- 3) andma võimaluse puudulikult esitatud taotluse juurde täiendavad dokumendid esitamiseks.

§ 30. Andmete esitamine

(1) Isik esitab valla- või linnavalitsusele andmed, mis on vajalikud sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi saamiseks.

(2) Sotsiaalhoolekandeametnikul on õigus saada isiku kohta talle abiandmiseks vajalikke täiendavaid andmeid teistelt juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt, kui nende andmete avaldamine ei ole seadusega keelatud.

§ 31. Isiku arvamuse ärakuulamine

(1) Sotsiaalhoolekannet puudutava küsimuse lahendamisel tuleb ärakuulata isiku arvamus. Lapse arvamuse väljaselgitamisel juhendatakse Eesti Vabariigi lastekaitse seaduse (RT 1992, 28, 370) § 27 2. ja 3. lõike ning perekonnaseaduse sätetest.

(2) Last, eestkostetavat või hooldatavat puudutava küsimuselahendamisel tuleb ära kuulata vanema ja kasuvanema, eestkostja või hooldajaarvamus.

(3) Sotsiaalhoolekannet puudutav küsimus võidakse lahendada käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes nimetatud isikuid ära kuulamata, kui see ole lahendamiseks vajalik või kui lahendamist ei või selle kiireloomulisusetõttu edasi lükata.

§ 32. Isiku tahte arvestamine

(1) Sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmisel arvestatakse isiku tahet, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 19, 20 ja 25 sätestatud juhud.

(2) Last puudutava küsimuse lahendamisel tuleb arvestada vanema, vanemapuudumisel kasuvanema või eestkostja tahet, samuti 10-aastaseks saanud lapseenda tahet. Lapse eraldamisel kodust ja perekonnast tuleb arvestada ka nooremakui 10-aastase lapse tahet, kui tema arengutase võimaldab tema tahtearvestamist.

§ 33. Otsuse tegemine ja põhjendamine

(1) Otsuse sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse või muu abi andmise võisellest keeldumise kohta teeb valla- või linnavalitsuse ametnik vastavalt omapädevusele. Sotsiaalhoolekannet taotleva isiku nõudmisel otsustab küsimusevalla- või linnavalitsuse vastav komisjon. Viimase otsusega mittenõustumisel on õigus pöörduda valla- või linnavalitsuse poole ning kui valla- või linnavalitsuse otsus ei rahulda, siis kohtusse käesoleva seaduse §-s 47 ettenähtud korras.

(2) Otsus peab olema põhjendatud, tuginema selle tegemise aluseks olnud tehioludele ning seadustele ja muudele õigusaktidele.

§ 34. Otsuse teatamine

Otsus tehakse asjaosalisele isikule teatavaks isiku vanust ja arengutasetarvestaval ja talle arusaadaval viisil.

§ 35. Õigus saada teavet sotsiaalhoolekandevaliste dokumentide kohta

(1) Isikul on õigus saada teavet hoolekandetöötaja valduses olevatest, samuti sotsiaalhoolekandeesutuses olevatest tema kohta käivatest dokumentidest.

(2) Hoolekandetöötajal on õigus keelduda käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud teabe andmisest, kui see on vastuolus sotsiaalhoolekannet saava isiku huvidega.

§ 36. Saladuse pidamise kohustus

Hoolekandetöötaja võib avaldada andmeid sotsiaalhoolekannet saava isiku või perekonna kohta ainult juhul, kui nende avaldamata jätmine ohustab teise isiku elu või tervist või kui andmed on seotud kuriteo toimepanemisega.

§ 37. Abivajadusest teatamise kohustus

Abi vajava isiku perekonnaliikmed, kohtunik, politseinik, prokurör, ravi- või haridusasutuse juht või muu ametiisik on kohustatud teatama sotsiaalhoolekannet vajavast isikust või perekonnast isiku või perekonnaelukohajärgsele valla- või linnavalitsusele.

§ 38. Sotsiaalteenuste ja muu abi kvaliteedi tagamine

Maavalitsus kontrollib tema halduspiirkonnas osutatavate sotsiaalteenuste jamuu abi kvaliteeti. Puuduste ilmnemisel võib maavalitsus teha ettepanekutegevuslitsentsi omava teenuste osutaja tegevuslitsentsi peatamiseks võitühistamiseks ning vastava lepingu täitmise peatamiseks või lõpetamiseks.

§ 39. Politsei kohustus osutada vajaduse korral abi

Politsei on kohustatud osutama vajaduse korral hoolekandetöötajale abi isikueluruumi või muusse asupaika sisenemiseks isiku enda või teiste inimestetervise kaitseks.

7. peatükk SOTSIAALHOOLEKANDE FINANTSEERIMINE, SOTSIAALHOOLEKANDE KULUDE HÜVITAMINE

§ 40. Sotsiaalhoolekande finantseerimine

Sotsiaalhoolekannet finantseeritakse:

- 1) kohalike omavalitsuste eelarvetest;
- 2) riigieelarvest;
- 3) vabatahtlikult sotsiaalhoolekandega tegelevate juriidiliste ja füüsiliste isikute vahenditest;
- 4) muudest vahenditest.

§ 41. Finantseerimine kohaliku omavalitsuse eelarvest

Kohaliku omavalitsuse eelarvest kaetakse omavalitsusüksusesotsiaalhoolekandekulud, mida ei finantseerita riigieelarvest vastavalkäesoleva seaduse §-s 42 sätestatule.

§ 42. Finantseerimine riigieelarvest

(1) Sotsiaalhoolekandekulude riikliku finantseerimise maht määratakse kindlaks vastava eelarveaasta riigieelarve seadusega.

(2) Riigieelarvest kaetakse riigi sotsiaalhoolekande juhtimise kulud, riiklike sotsiaalprogrammide ja -projektide kulud, riiklikkusotsiaalhoolekannet osutavate asutuste ülalpidamiskulud, riiklikesotsiaalhoolekandete kulud, muude riiklike sotsiaalhoolekandete ülesannete täitmise ja ürituste kulud ning käesoleva seaduse § 9 3. lõikes loetletud isikute sotsiaalhoolekandekulud.

(3) Riigieelarvest eraldatakse rahalisi vahendeid omavalitsusüksuse eelarvesse sotsiaalhoolekandekuludeks ja omavalitsusüksusele üleantavatesellealaste ülesannete täitmiseks vastavalt seadusele.

(4) Kohalik omavalitsus annab aru riigieelarvest eraldatud käesoleva paragrahvi 3. lõikes ettenähtud rahaliste vahendite kasutamisest Sotsiaalministeeriumi poolt kehtestatud korras.

§ 43. Juriidiliste ja füüsiliste isikute poolt sotsiaalhoolekandekstehtud kulude katmine

(1) Juriidilised ja füüsilised isikud, kes tegelevad sotsiaalhoolekandega vabatahtlikult, katavad nende poolt tehtud sotsiaalhoolekandekulud omavahendite arvelt.

(2) Sotsiaalministeerium, maavanem ja valla- või linnavalitsus võivad sõlmida lepinguid sotsiaalhoolekandeks käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud juriidiliste ja füüsiliste isikutega, samuti teiste juriidiliste ja füüsiliste isikutega ning eraldada neile rahalisi ja materiaalseid vahendeid sotsiaalhoolekandega seotud kulude katteks.

§ 44. Muud finantseerimisallikad

(1) Sotsiaalhoolekande finantseerimiseks võidakse kasutada mitmesuguste fondide, sihtkapitalide, samuti mittetulunduslikust tegevusest, annetustest ja sponsorlusest laekunud vahendeid ning sotsiaalteenuseid või muud abi taotlevaisiku vahendeid.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud vahendid peavad olema arvele võetud, nende kasutamise üle tuleb pidada arvestust ning vastavariigil ja valla- või linnavalitsusel on õigus nende kasutamist kontrollida.

§ 45. Sotsiaalteenuste eest võetav tasu

(1) Isikult võib võtta temale või tema perekonnale osutatava sotsiaalteenuse eest tasu. Võetav tasu oleneb teenuse mahust, maksumusest ja teenust saava isiku ning tema perekonna majanduslikust olukorrast. Isikult sotsiaalteenuse eest tasu võtmise otsustab teenust osutav või teenuse eesttasuv asutus.

(2) Sotsiaalteenuste eest võetava tasu piirmäärad ja laekumise korra kehtestab Sotsiaalministeerium.

§ 46. Sotsiaalhoolekandekulude hüvitamine

(1) Sotsiaalteenuse või muu abi osutajal on õigus saada tasu tehtud kulude eest isiku elukohajärgselt valla- või linnavalitsuselt. Viimasel ei ole õigust keelduda nende kulude hüvitamisest, kui abi andmisel on kinni peetud seaduses või muudes õigusaktides või lepingus ettenähtud abi andmise viisidest ja ulatusest.

(2) Sotsiaalhoolekandekulude hüvitamise korra kehtestab Sotsiaalministeerium.

8. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 47. Vaidluste lahendamise kord

(1) Kaebused käesolevast seadusest tulenevate õiguste rikkumise, ebaõige tegevuse või otsuse peale esitatakse kohtule ühe kuu jooksul, arvatespäevast, mis järgnes päevale, mil isik sai teada või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest.

(2) Teadlikult valeandmeid esitanud isikult nõutakse sotsiaalhoolekandekorras saadu tagasi kohtu korras.

§ 48. Rakendamine

(1) Sotsiaalhoolekande seadus jõustub 1995. aasta 1. aprillil.

(2) Seaduses ettenähtud sotsiaalhoolekannet teostatakse riigi jakohalike omavalitsuste eelarvetest ning muudest allikatest eraldatavaterahaliste vahendite ulatuses.

(3) Riigi poolt osutatava sotsiaalhoolekande üleandmine kohalikele omavalitsustele toimub järk-järgult, suunates samal ajal sinna vahendid valla- ja linnaelarve seaduse (RT I 1993, 42, 615) ja valla- ja linnaelarve ning riigieelarve vahekorra seaduse (RT I 1993, 58, 802; 79, 1187; 1994, 10, 132) sätete kohaselt.

(4) Enne käesoleva seaduse jõustumist vastuvõetud ja kehtivates õigusaktides kasutatud mõistet «sotsiaalhooldus» rakendatakse alates 1995. aasta 1. aprillist mõiste «sotsiaalhoolekanne» tähenduses.

Riigikogu esimees Ülo NUGIS